

ΣΤΟΝ ΕΒΕΡΙΣΤΗ

(Τού 'Ολλανδού ζωγράφου Βάν Μπός).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ κ. Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΕΝΑΣ ΚΟΝΤΡΑΜΠΙΑΤΖΗΣ

(Ναυτικό Διήγημα)

Τό τσερνίτς του καπετάν Γιωργή ήθελε και πάλι μιὰ μέρα. Δέν τό είδαμε. 'Αλλά τό νησί έγέμισεν από ζάχαρι, καφέδες, πετρέλαιο, καπνό, τσιγαρόχαρτο, όλα λαθραία.

Τό τσερνίτς του καπετάν Γιωργή του Μοσχονησιώτη είχεν εύλογηθεί από τόν Θεό. 'Η φτωχολογιά μπορούσε χάρις σ' αυτό νά δοκιμάξη κι' αϊτή τή γεύσι του καφέ, νά κάνει κανένα γλυκό, και οι άνδρες που λαχτάριζαν γιά ένα τσιγάρο, μπορούσαν τώρα κι' έστριβαν τσιγάρα χοντρά όσα ήθελαν, από τό λαθραίο καπνό που έφερνε με τό καΐκι του ο καπετάν Γιωργής ο Μοσχονησιώτης.

"Υστερα από λίγες ήμέρες, άφού ο κόσμος έγέμισε πανά από τά φτηνά λαθραία είδη, πλησίαζε και τό τσερνίτς σοβράνο και άρσεν. Αν ήτο στρωτός ο καιρός στην άνοχτη παραλία των Μαγαζιών, ή στο μικρό άπάγγειο που σηματούχει τό μικρό έρημησι, ο "Αγ. 'Αρμόλοσος, όταν ο καιρός τό είχε στο κωινηρί. Τότε έβλεπε ώλο τό χωριό τό κοντρομπιατζίδικο καΐκι, με τό μακρό μπασιούτι του, τό ψηλό υπερήφανο κοράκι του, που είχε μιὰ γοργόνα μικροστά γιά φιγούρα, και τήν μονοκάταρτην άμιατωσιά του.

Τότε έβλέπαμε και τόν καπετάν Γιωργή με τό ήλιόκαρτο πρόσωπό του, που τόν έκανε νά φαίνεται ως τριάντα χρόνων άντρας. Ένώ δέν ήδ είχε περάσει τά είκοσιπέντε, με τόν μαύρο κοντρομπιατζίδικο σκούφο του, που τόν έκανε νά φαίνεται πιο ψηλός, με τήν κοντή, μαύρη μαξιμένη βράζα του, τό μαύρο τσόχινο γελέκο του, τό μαύρο διο βόλτες ζωνάκι του, και τό μαύρο προ πάντων μάτι του, που έκοβε σαν μάτι άετού. Τόν έβλεπαν και ο ύποτελώνης και ο άστυνάμος και οι χωροφύλακες και τού έλεγαν :

- Καλώς ήρθες, καπετάν Γιωργή.

- Καλώς σέ ήρθα, κύριε άστυνάμο.

- Κάτι άδειο τό καΐκι, πώς αυτό;

- Τί πράμα νά φέρεις σού νησί σας! Θα πάρουμε, αν βρούμε συμφορτικό, τίποτα χρειαζιά γιά τήν Σμύρνη.

- Εύλογημένε, έλεγεν ο άστυνάμος ή ο τελώνης, γιατί δέν φέρνεις και λίγες ισοθροδες ζάχαρι ή καφέ νά μην έργασαι άδειος; Διημέρι ο τόπος και θα μοσχοπωλιώντουσαν.

Τότε ο καπετάν Γιωργής, με τό άετήσιο μαύρο μάτι του, έκάρταξε τό όργανο τής έξουσίας και έλεγε :

- Δέν άνακατεύονται μ' αυτά τά ξεροξημένα είδη. "Αν έχω δηλώσει τρία τσιφάκια ζάχαρι και σάς φωνάξω νά τά τελωνίσετε, σεις θα ήπτε πώς έθγαλα και άλλα τρία λαθραία. "Αν έχω δηλώσει δυό σάκκουσ καφέ, σεις θα ύποψιαστήτε πώς έθγαλα άλλον ένα άδηλωτο και άτελώνιστο...

- Έναν μόνο, καπετάν Γιωργή; ρωτούσαν ο άστυνάμος.

- Έναν και πάλι νά έγινε, γιατί ο τάτος δέν τόν ποιεύεται τόν καφέ. Τό άκωνσες δά τί έγινε στο άλλο μου ταξείδι, κύριε άστυνάμο, κι' αν δέν τώμιστες άκου το και σέ νά γελιάσες.

Και καθώς ήταν έτοιμος ν' άρχισι ο καπετάν Γιωργής, παράγγειλε στο Χριστοφή τόν καφετζή, νά κδηλώσως τήν μπαζίχα.

- Στο τελευταίο, που λές ταξείδι μου, καθώς καθάμιαστε, όπως καλή ώρα, έδώ στού Χριστοφή, νάσου! και βλέπω ένα τσοπάνη από άβούξ που μοιάζουν σαν κατόικια, και περνάσε με τό στραβοράδι του.

- Πατριωτάκι, τού φωνάξα, κάτσε νά σέ κεράσουμε.

- Μετά χωράς σου, είτε τό κατόικι.

- Πάφρεις ένα καφέ; τόν ρώτησα.

- Μετά χωράς, είτε πάλι... Βρε δέν έλεγε και τίποτα άλλο από αυτό.

- Έργεται ο καφές.

- Έβίβα πατριώτη, μου κάνει ο τσοπάνης. Και μιὰ και κάτω. Φυσκάλισαν τά χείλη του, κατακοκκίνωσε. Και ξεφρεξ τί είτε καθώς έφτυνε γιά νά λιγοστήγη τό κάπνισμο;

- "Ε! μι! μαύρος, έμ! μαύρος, τοι τσάιει τσ' όλας λ.

- Χά, χά, χά! γέλασε με όλη τήν καρδιά του ο άστυνάμος. Μορδ βοήσεται στο νησι άνθρωπος που πρώτη φορά πάνει καφέ, και τόν περνάει γιά κωσσι ή γιά ούζο και μιὰ και κάτω!

- Μπορεί νά μη βρούκεται σίμερα, αλλά αυτό που σου είπα, κύριε άστυνάμο, τό έχοντε παρομια στο νησί.

γιά να δείξουνε και οι ίδιοι πόσο λίγο τον ξέρουν τον καρέ.
 — Άς έλθε, καπετάν Γιωργή, έστε τώρα μιλώντας με σοβαρά ό άστυνόμες. Τό ξέρετε πως δέν τά καταπίνω ένώ αυτά, μα τί νά σου κάνω, δέν μπορώ νά σέ πιάσω. Άν σέ πιάσω όμως μία φορά, ξέρε το στόμαγα, τό μάτι.

— Έβδβα, κύριε άστυνόμε, απάντησεν ό καπετάνιος. Άλλά τό μαύρο μάτι του δέν έδειχνε κομμάτια κακά, καθώς έκανε την τρίτη μαστίχα, που έκρηνούσε τώρα ό άστυνόμες. Άν με πιάσεις, χαλάλι σου, νά μου τό φάς.

Αυτός οι δύο άνθρωποι είχαν μεταξύ των μιά παράξενη φιλία, ένα ένα φίλιας ένός λίκου και ένός σκυλιού που μένονε στον ίδιο κλουβί, μα που τους χωρούσε ένα παχύ σιδερένιο διάφραγμα, πολύ πυκνό. Κι' έπειδή δέν μπορούν νά άλληλοσπαράζθουν κοντευτάσουν. Ό άστυνόμες είχε κάτω τρία χρόνια στο νησι, και ό καπετάν Γιωργής από μικρός, πριν υιούσους, και τώρα καπετάνιος με δικό του καικι, έκανε λαθρεμπορικά ταξείδια στο νησί, και έταριε από αυτό λίγο ένεικόλο φορτίο, για νά δικαιολογή τά ταξείδια του και κάτι νά σημειώνεται στα ναυτοδηλωτικά του.

Είχαν λοιπόν οι δύο άνδρες—ήρωικοί και παλληκάρια και οι δύο—αυτήν την λυκοφιλία, αλλά δέν έλεπε και από τον ένα για τον άλλον ή έκλιμης. Ό άστυνόμες ήθελεν άκόμη και τό αισθηματικό μυστικό του καπετάν Γιωργή, που ήτο μυστικό γνωστό σε δύο σχεδόν τό νησί. Τό ήλιοφωμένο και θαλασσοκαταλιμένο αυτό παιδί του άλιμου νερού, άγαπούσε μία τσοπανοπούλα. Ένα μεγάλο μέρος των τοιμηθέν ταξείδιών του, άσφαλιώς έγινετο για τά λαδογάλανα μάτια της και τά χοιροάφθηα μάλια της. Ήθελε νά την άκμαλιώσθη με την τόλην του, νά την κάνει νά τον άγαπήσθη με τά κορψάματά του. Άλλά τό κορίτσι αυτό, ή Φροσυνή, είχε τελειώς άλλιώσθη αντίληψη για την άνδρική τόλην και παλληκάρια.

Τό μαντρί του πατέρα της στον Άγιο Φωκά, ήταν σε ένα κάβο του νησιού, που ό καπετάν Γιωργής ισακικά έθναζε τό λαθαίο του φορτίο, και από εκεί τό έπαιρναν για νά τό κρύψουν ή νά τό μεταπολύήσουν οι φίλοι του άγαγιώτης και τσοπάνηδες. Ένας από τους φίλους του αυτούς ήταν κι' ό ματάριμα Ζουμπούλης, ό πατέρας της Φροσυνής. Και ήτο παλιά ή φιλία τους, γιατί ό ματάριμα Ζουμπούλης λίγο κατωκοκλήρτης και λίγο φίλος των λαθρεμπορών που τους έθεωρούσε για καλούς και άφελήσιους άνθρώπους. Είχε βοηθήσει και τον πατέρα του Γιωργή, κοντραματίζη κι' αυτόν, στη μεταφορά των λαθραίων φορτίων που κωβαλιούσε από τά Τουρκικά νησιά και παρούια στο νησί.

Ή Φροσυνή θα ήταν την εποχήν αυτή, ως είκοσι χρόνων, κι' ό καπετάν Γιωργής ως είκοσιπέντε, αλλά τό πρώατό του ήταν σκληρό, καρφολιμένο και τραχύ. Ό καπετάν Μανώλης, ό πατέρας του Γιωργή, που εύρισκε τακτικά στέγη στο μαντρί του ματάριμα Ζουμπούλη, του έλεγεν όταν καμιά φορά έβλεπε τη Φροσυνή :

— Αυτό τό κορίτσι θέλω νά μου τό δώσης για τον γιό μου τό Γιωργή. Άντε νά γίνουμε σμηματέρας.

Ό καπετάν Μανώλης έθρεπε πάντα μαζί του σε μία νταμπζανίτσα και κώιωση μαστίχα, από τίς πιο καλές, και οι γέροι πίνανε και τά λέγανε. Μιλούσαν άνακατεμένα για τό λαθρεμπόριο, για την κτητροφροσία, για τους κροφούς της θάλασσας και της στεριάς και για τό συνωκασίο των δύο παιδιών των που δέν τό εύρισκαν και άταίριαστο οι δύο υιολογικά άνθρωποι. Είχαν άλλωστε γίνει και δυήτρια παρούια συνωκασία. Ψοαίς τσοπανοπούλες έπήσαν ναυτικούς, γιατί πολλά μαντριά στο νησι θέρσκονταν στην παραλία και στους κάβους. Έτσι ήπιχε πάντα συνεργασία μεταξύ λαθρεμπορών ναυτικών και τσοπάνηδων. Μάλιστα είχε γίνει και αυτό: Ένα ώραίο τσοπανάτοιο, ως είκοσι χρόνων, από γενιά τσοπάνη, πάππου προς πάππου, τόσο είχε έπηρεαστεί από την ζωή των κοντραματίζήδων, ώστε άρρησε μάν ήμερα τό πατρικό μαντρί, μπηκε μούτσος σ' ένα κοντραματίζήδικο καικι κι' άκολούθησε τό στάδιο του ναυτολαθρεμπόρου. Τό τσοπανάτοιο αυτό έγινε ύστερα τρομερός πειρατής και είχαν άφει και τραγωδία για την τόλην του και για την παλληκάρια του.

Όλα αυτά τά είχαν ίστ' όλην ό καπετάν Μανώλης, όταν μιλούσε για τό συνωκασίο του γιου του με τό κορίτσι του στεριανού φίλου του. Ή ιδέα αυτή είχε ριζώσει στο μυαλό του Γιωργή, και από τότε άθεωρούσε την άμορφή Φροσυνή για μέλλουσα γυναίκα του.

Πού νά άκούσθη όμως ή Φροσυνή τέτοιο πράμα! Θεός φυλάξοι!... Μπορούσε νά πάρη κανένα τσοπανάτοιο που έλαβε γίδες και έδειχνεν έτσι την τόλην του, που σκαφάριε στα δονιά σαν κατσίκι, που έκανε τις ρευματιές και τον λόγγο νά άντηχούν με τό τραγοίδι του, αλλά ένα θαλασσινό, ένα κοντραματίζή, δέν μπορούσε νά τον άισθανθή. Τό θνηρό της ήταν ένα τσοπανάτοιο, ένα ό-πιο δήρπυτε τσοπανάτοιο, ή ίσως και κάποιο άφριμένο τσοπανό-πούλο. Αδτή δέν έννοιασθεν όστε τη θαλασσινή ζωή, ό-τε τους θαλασσινούς, όστε την επικήνδην δαιλειά τους. Και ένα από

τά τραγοίδια που τραγοιδούσαν ή τσοπανοπούλες του νησιού και πό πολύ ίσως ή Φροσυνή, έλεγε :

Νάμουνα σκυλολύταρο
 νάμουν λαγωνικό σου

κι' ένα παντλή γερανό
 δεμένο στο λαμό σου.

Σκυλολύταρο, σχοινί που δένουν τό σκυλί, και λαγωνικό όνειρεύετο νά ήτο ή τσοπανοπούλα σ' ένα τσοπάνη, όπως έλεγε και τό τραγοίδι. Και ήταν κι' ένα άλλο τραγοίδι που είχεν αυτά τά λόγια :

Άνέθηκα τον Άη-Λιά
 και ξάνοιξα την Φλέα

κι' είδα και την άγάθη μου
 που κνηγιά την άλια.

Και τό τραγοίδι αυτό έδειχνε τον έρωτα που έχουν ή τσοπανοπούλες στα τσοπανάτοια, πράμα που ό Γιωργής με δυσκολία μπορούσε νά τό καταλάβη, κάνοντας σύγγρασι με τό δικό του έπαγγέλμα.

Κάποια φορά μάλιστα τόμησε νά ειπή στο ήπερήφανο κορίτσι :
 — Με θεωρείς, Φροσυνή, ίδιο και έμοιο με τον κατωκοκλήρτη που κνηγιά νά κλέψη ένα γιδι, καθώς τό λές και στο τραγοίδι σου; Και ή Φροσυνή του απάντησε :

— Τό τραγοίδι τό λέει, καστάνιε.
 Άλλά δέν τό έλεγε μόνο τό τραγοίδι. Τό έλεγε και τό έπίστευε και αυτή.

Και ό καιμένος ό Γιωργής όταν κατάφερε και σκόρωσε δικό του καικι, και έκανε καιά ταξείδια για δικό του λογαριασμό, ρηφρονόβνευε σε άπεχειρήσιες λαθρεμπορικές άπιστευσις, γιατί έπίστευε και έλαζε πως έτσι θα σγαίνουσε με την τόλην του την σκληρή καρδιά της Φροσυνής. Αυτός ήταν και ό κυριότερος λόγος των συνεχών ταξείδιών του σ' αυτό τό νησι, τό μάλλον φτωχό και άσημο σε πληθυσμό, άπέναντι σ' άλλα νησιά που είχαν πό πολύ κόσμο και πό πολύ πλούτο.

Στό τελευταίο μάλιστα από τά ταξείδια του αυτά, ό καπετάν Γιωργής έβρισσε νά θγάλη τις ζάχαρες και τους κροφούς κάτω στην παραλία του χωριού, μυστικά στα μάτια των χωροφυλάκων, για νά καταπλήξη με τό κατόρθωμά του τό χωριό και προ πάντων την Φροσυνή. Χτυπήσθη τότε με τους χωροφυλάκες και με τον άστυνόμο, που είχαν όμοιαί πως εβή του έ-τραγε τό μάτι.

Άν ήθελεν όστόσο ό Γιωργής μπορούσε νά γλύτωνε. Άλλά τό είχε πάσει άπόφασι νά καταπλήξη τό ήπερήφανο και παρούαίνο κορίτσι, που θεωρούσε μεγαλειότερο άνδραγώθημα, από τό κάθε τί, τό κλέψω μιάς γίδας. Διάταξε λοιπόν τους δύο ναυτες του νά άνοήσουνε πανι, πήδησαν αυτούς στην παραλία, και έσπησε με τον κοπό του γκαρ, σωστή μάχη με τον άστυνόμο και τους τρεις χωροφυλάκες που ήσαν μαζί του. Οι άνθρωποι της έξουσίας είχαν ταμπονωθεί πίσω από κάτι θράχους της παραλίας. Αυτός έ-μεινε άκόλυπτος στην άμυδιού, και τό καικι του με τό πανι και με τους δύο φλόκους τραβούσε γεμάτα σ' άνοχη. Μισήν ώρα διάταξεν αυτή ή συμπλοκή, που είχε σμκεντρούσει τριγύρω, κόσμο και κόσμο. Κόσμο που παρακολούθησε με άγωνία κι' εύχονταν για τη νίκη του καπετάνιου, μέσα στο τρομερό αυτό βροντοκτύπημα.

Έπειτα πειά ό ήλιος κι' ό τόπος σκοτεινοροδίδε. Τό καικι, σαν ένα άστρο σμμάδι φαινόταν στο βάθος του πελάγους, όταν μιά σφάρα του άστυνόμες, που άπρηως παράτησε τώρα τό βράχο και πορζώρησε κι' αυτός άκόλυπτος, χτύπησε πλάγια τον Γιωργή τό μάτι. Άλλες σφαιρές δέν είχαν ό Γιωργής, όλες του είχαν σωθεί. Έτσι αναγκάστηκε, θέλοντας και μη, νά παρατήση έναν άνώκελο άγώνα και νά χαθή μέσα στα χορφία.

Ύστερα από καμιά δεκαπενταριά ήμέρες μαθεύτησε στο χωριό, πως έγιναν οι γέμοι του καπετάν Γιωργή με την Φροσυνή του Ζουμπούλη, έξω στο μαντρί, πως τό τσερνικι του γαιμπού άφηνε πάλε στα νερά του νησιού, και ύστερα τά άφησε και είχε βάλει πλώρη για τά Μοσχονήσια, που έκείνη την εποχή, εδω και είκοσιπέντε χρόνια, ήσαν άκόμα Τουρκικά.

Όταν ό άστυνόμες έθρησε τον ματάριμα Ζουμπούλη και τον ρώτησε για τό γάμο της κόρης του και πως κατάφερε στο τέλος ό Γιωργής τη Φροσυνή, ό γέρο βροκός του απάντησε :

— Όλη αυτή τη δουλειά ό γαιμπορός μου τη χρεώσασε σε σενα, κάρ άστυνόμε. Με τό νά τον χτυπήσθη και νά του χαλώσθη τό μάτι, ήθελε και έμεινε στο μαντρί μας ως νά γιάνη ή πληγή. Καταλαβαίνεις, λωτών, ή Φροσυνή τον σμπαύθησε και τον πήρε...

Και ό άστυνόμες, που ήταν εδωσθητο στο βάθος παλληκάρια, και έντιμούσε και γενναίοτητα και αιδήματα, έπεε στο γέρο τσοπάνη :

— Σάν γραφή, ματάριμα Ζουμπούλη, στον καπετάν Γιωργή, πως του και από τον άστυνόμο χωροφυλάκα, και γράψτου κι' αυτό, μην τό ξεχάσεις : «Λείο ό άστυνόμες, πως άν έχασες από λόγου του τό ένα σου μάτι, σ' έκανε και βοη-
 κες άλλα δύο. Τά μάτια της Φροσυνής τό άμορφα. Άντε, χαλάλι του!...»

Κ. ΦΑΛΤΑ-ΙΤΣ

